

Гуляєва Л.П. Роль Принципів екватора у забезпеченні соціальної відповідальності фінансових інститутів // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2011.- №1 – С.106-111.

Гуляєва Л.П.

к.е.н., доцент кафедри фінансів та кредиту АПСВ ФПУ

Роль Принципів екватора у забезпеченні соціальної відповідальності фінансових інститутів

У статті досліджуються сучасні тенденції розвитку ринку банківського проектного фінансування України. Проаналізовано підходи українських банків та вчених до розуміння економічної сутності проектного фінансування. Автор доходить висновку про наявність у проектного фінансування вагомого потенціалу щодо активізації інвестиційних процесів в економіці України

Ключові слова: проектне фінансування, фінансування інвестиційних проектів, ринок банківського проектного фінансування .

Гуляева Л.П.

к.э.н., доцент кафедры финансов та кредита АТиСО ФПУ

Развитие банковского проектного финансирования в Украине

В статье исследуются современные тенденции развития рынка банковского проектного финансирования Украины. Проанализированы подходы украинских банков и ученых к трактованию экономической сущности проектного финансирования. Автор акцентирует внимание на весомом потенциале проектного финансирования в активизации инвестиционных процессов в экономике Украины.

Ключевые слова: проектное финансирование, финансирование инвестиционных проектов, рынок банковского проектного финансирования .

Huliayeva L.P.

Development of bank's project financing in Ukraine

In article modern lines of bank's project financing in Ukraine are investigated. Approaches of the Ukrainian banks and scientists to interpretation of economic essence of design financing are analysed. The author focuses attention on powerful

potential of project financing in activization of investment processes in economy of Ukraine.

***Keywords:** project financing, financing of investment projects, the market of bank's project financing.*

Постановка проблеми. Останні десятиріччя стандарти екологічної та соціальної відповідальності стали важливою складовою діяльності фінансових організацій, які починають розуміти свою надзвичайно важливу соціальну роль у суспільстві. Як зазначається у звіті українського банку ПАТ „Райффайзен Банк Аваль” за 2009 р.: „Сучасний банк – це вже не тільки комерційне підприємство, покликане заробляти прибутки для власників, а й установа, для якої її соціальна роль та репутація в суспільстві є надзвичайно важливими факторами розвитку” [1]. На думку фахівців вітчизняного ОТП БАНКУ: „У нинішніх умовах глибокої економічної кризи корпоративна соціальна відповідальність бізнесу набуває особливого значення, будучи одночасно доказом спроможності компанії перед суспільством і дієвим інструментом керування власною репутацією. Інвестуючи в соціальні проекти, ми робимо свій посильний внесок у підвищення рівня добробуту громадян, поліпшення екологічної ситуації в країні, сприяємо створенню оптимальних умов для реалізації інтелектуального і творчого потенціалу талановитої молоді. Разом з тим, активна соціальна діяльність банку слугує ще одним індикатором його стабільності й надійності.” [2].

Водночас криза 2008-2009 рр., охопивши світ, довела недосконалість існуючих систем ризик-менеджменту банків та інших фінансових інститутів, що посилює необхідність перегляду підходів до управління ризиками фінансових установ, особливо екологічними та соціальними. Власне криза стала одним із найважливіших чинників, що нині стимулюють приєднання провідних банків та інших фінансових інститутів до проблем сталого розвитку, зумовлюють потребу у переорієнтації системи фінансового посередництва на здійснення відповідального фінансування. Відповідальне фінансування

¹ Офіційний сайт ПАТ „РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ” // <http://www.aval.ua/>

² Офіційний сайт ПАТ „ОТП БАНК” // www.otpbank.com.ua

(responsible finance) у широкому розумінні передбачає врахування фінансовими інститутами екологічних та соціальних ризиків, пов'язаних з клієнтами та профінансованими проектами, а також створення адекватних систем управління такими ризиками. У вузькому розумінні це поняття застосовують до тих фінансових інститутів, що спеціалізуються на фінансуванні соціально та екологічно значимих проектів.³

Як наслідок, на міжнародному рівні поступово формується система міжнародних та регіональних документів, угод та інших механізмів, в яких розкриваються стандарти екологічної та соціальної відповідальності учасників фінансових ринків. Серед таких стандартів найбільш відомими є Глобальний договір та Принципи відповідальних інвестицій ООН, документи групи Світового банку та Міжнародної фінансової корпорації, Принципи екватора.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження різних аспектів діяльності фінансових інститутів та їх економічної природи знайшли чільне місце в роботах учених. Однак, проблеми соціальної, екологічної відповідальності системи фінансового посередництва у контексті забезпечення сталого розвитку суспільства, взаємозв'язок корпоративної соціальної відповідальності з фінансовими результатами діяльності фінансових інститутів в реаліях в Україні, незважаючи на їх надзвичайну актуальність залишаються практично недослідженими вітчизняною економічною наукою. Серед останніх публікацій, що стали основою даного дослідження, варто відмітити роботи зарубіжних учених, присвячених ролі фінансових інститутів у забезпеченні сталого розвитку, зокрема Б.Бауе, В.Ясінський, А.Міроненков, І.Соболева, фахівці Всесвітнього фонду дикої природи І.Герасимчук, К.Ілюмжинова, Г.Крафт, Ю.Лоттманн, вітчизняних економістів – С.Єгоричева, І. Горячек, М.Вернер, М.Дмитренко та інші. Отже, існує об'єктивна необхідність розробки теоретичних засад, аналізу сучасної ролі та перспектив застосування міжнародних стандартів соціальної та екологічної відповідальності у діяльності фінансових інститутів на світовому фінансовому ринку та в Україні.

³ Чистая выгода для России: преимущества ответственного финансирования. Доклад Программы по экологизации рынков и инвестиций WWF /Под ред. Иветты Герасимчук, Камилы Илюмжиновой и Алистера Шорна. Москва – Франкфурт-на-Майне – Йоханнесбург: WWF, 2010. С. 116

Постановка завдання. Метою статті є оцінка ролі міжнародних стандартів «Принципи екватора» (ПЕ) у забезпеченні соціальної відповідальності фінансових інститутів. Ставляться завдання: визначити місце ПЕ у системі міжнародних стандартів екологічної та соціальної відповідальності фінансових інститутів, виявити негативні чинники, що знижують дієвість існуючих механізмів ПЕ на світовому та національних фінансових ринках .

Виклад основного матеріалу (результати). «Принципи Екватора» містять 9 принципів, що застосовуються банками при здійсненні ними угод проектного фінансування. Банки, що приймають ПЕ, зобов'язуються впровадити механізми соціально-екологічної відповідальності у свої внутрішні процедури й правила, надаючи послуги з проектного фінансування чи консультативну діяльність у сфері проектного фінансування для проектів загальною вартістю від 10 млн. дол. США. Сутність ПЕ полягає у забезпеченні того, щоб проекти, які фінансуються банками на засадах проектного фінансування, розроблялися та реалізовувалися на засадах соціальної відповідальності і відповідно до розумних практичних методів управління навколишнім середовищем. Тим самим передбачається, що по можливості з впровадженням цих принципів не допускаються або знижуються (чи відповідним чином компенсуються) негативні наслідки проектів для екосистем та груп населення, на які проекти мають вплив. Таким чином, „екваторіальні банки” визнають високу соціальну роль фінансових інститутів у сучасному суспільстві, яка дозволяє їм сприяти відповідальному управлінню навколишнім середовищем та соціально відповідальному розвитку.⁴

Якщо позичальник не виконує принципів екватора, фінансова установа-кредитор проекту може відмовити у фінансуванні або припинити його, якщо проект вже розпочався. З іншого боку, у випадку виникнення будь-яких проблем у позичальника щодо можливостей виконання принципів екватора, фінансова установа має всіляко сприяти вирішенню цих проблем з метою мінімізації негативного впливу проекту на навколишнє середовище.

⁴ Принципы экватора. Июль 2006 г. // EPFI// www.equator-principles.com

ПЕ, незважаючи на їх порівняно невисоку роль у регулюванні світового фінансового ринку у цілому, все ж відіграють важливу роль у формуванні корпоративної соціальної та екологічної відповідальності учасників особливого та специфічного сегмента світового фінансового ринку - ринку проектного фінансування, що пов'язано з такими причинами:

– ПЕ – вільна ініціатива відомих провідних банків світу. Принципи екватора створені у 2003 р. за власною ініціативою 10 найкрупнішими відомими банками світу (ABN AMRO, Barclays, Citigroup, Credit Lyonnais, Credit Suisse, HVB Group, Rabobank, Royal Bank of Scotland, WestLB та Westpac.), тобто є одним із прикладів свідомого волевиявлення фінансових інститутів сприяти впровадженню принципів сталого розвитку у світі. Цей приклад показує позитивний досвід добровільної інтеграції соціально-екологічних стандартів у політику фінансових інститутів;

– ПЕ регулюють суспільно важливий сектор світового фінансового ринку. Принципи екватора забезпечують дотримання соціально-екологічних стандартів у надзвичайно важливому секторі міжнародного фінансового ринку - секторі проектного фінансування. Істотною перевагою проектного фінансування є широкі можливості його застосування для фінансування інвестиційних проектів сектора соціальної та виробничої інфраструктури, що зазвичай характеризуються значною капіталомісткістю, низькою комерційною ефективністю, але мають стратегічне значення для економіки країни. Зокрема, традиційно схеми проектного фінансування у зарубіжній практиці застосовуються при спорудженні крупних промислових об'єктів (нафто-, газовидобутку, транспорту, енергетики), проектів у сферах зв'язку, водопостачання, каналізації, переробки твердих відходів тощо. З цих позицій проектне фінансування є надзвичайно актуальною та ефективною формою реалізації суспільно важливих інвестиційних проектів в різних країнах світу.

– Кількість „екваторіальних банків” та їх частка на ринку проектного фінансування стрімко зростає. У 2007 р. до принципів екватора приєдналися вже 60 провідних банків світу, на які припадає понад 71% сукупного обсягу

проектного фінансування в країнах, що активно розвиваються⁵. У 2008 р. вже 86% сукупного обсягу проектного фінансування, в країнах, що розвиваються, було здійснено на засадах „Принципів екватора”, до яких приєдналися 65 провідних фінансових інститутів усього світу. У липні 2010 р. кількість таких фінансових інститутів зросла до 68.⁶

Високо оцінюючи ініціативи фінансових інститутів, які приєднуються до ПЕ, впроваджуючи соціальні та екологічні стандарти у свою діяльність, все ж відмітимо й певні негативні моменти, які знижують дієвість ПЕ на світовому та національних фінансових ринках:

1) основними міжнародними стандартами, що регулюють банківську діяльність є стандарти відомі під назвою „Базель - 2”, які визначають сутність, принципи забезпечення адекватності банківського капіталу, досить детально розкривають механізм управління різними видами ризиків банківських установ. Однак, у чинній Базельській угоді соціальні та екологічні ризики практично не знайшли істотного відображення, окрім коротких рекомендацій банкам належним чином оцінювати ризик виникнення екологічної відповідальності, що стосується забезпечення кредиту⁷. Таке нехтування соціально-екологічними проблемами з боку Базельського комітету з банківського нагляду призводить до недооцінювання банківськими установами необхідності урахування ПЕ та інших принципів соціальної та екологічної відповідальності, що уповільнює процес переходу банків до здійснення відповідального фінансування;

2) не дивлячись на результати численних досліджень взаємозв'язку між економічними показниками діяльності банків і їх корпоративної соціальної відповідальності, все ж характер зазначеного взаємозв'язку залишається невизначеним через ряд об'єктивних та суб'єктивних причин (відповідність принципам сталого розвитку поряд з рівнем менеджменту, ефективністю управління ризиками є лише одним з багатьох факторів, що визначають доходність банків; існують труднощі у вираженні соціально-екологічних

⁵ Чистая выгода для России: преимущества ответственного финансирования. Доклад Программы по экологизации рынков и инвестиций WWF /Под ред. Иветты Герасимчук, Камилы Илюмжиновой и Алистера Шорна. Москва – Франкфурт-на-Майне – Йоханнесбург: WWF, 2010. С. 10.

⁶ Принципы экватора. Июль 2006 г. // EPFI// www.equator-principles.com

⁷ Чистая выгода для России: преимущества ответственного финансирования. Доклад Программы по экологизации рынков и инвестиций WWF / Под ред. Иветты Герасимчук, Камилы Илюмжиновой и Алистера Шорна. Москва – Франкфурт-на-Майне – Йоханнесбург: WWF, 2010. С.27

показників у вартісних категоріях, а тому їх важко безпосередньо враховувати у фінансових прогнозах та оцінках тощо). А тому банки не будучи впевнені у тому, що їх орієнтація на принципи сталого розвитку матиме однозначно позитивний вплив на їх фінансовий стан, не поспішають підвищувати свою корпоративну соціальну та екологічну відповідальність.

Яскраво відсутність стратегічної зацікавленості у підвищенні своєї корпоративної соціальної відповідальності проявляється у банківській системі України. За матеріалами офіційних сайтів банківських установ автором було здійснено дослідження сучасного стану реалізації українськими банками політики корпоративної соціальної та екологічної відповідальності (аналіз проводився серед 10 найбільших банків України, на які у сукупності припадає 56% активів, 58% балансового капіталу банківської системи України⁸). Результати дослідження дають підстави дійти висновку, що нині в Україні принципи соціальної та екологічної корпоративної відповідальності ще не знайшли активного розвитку, навіть серед провідних банківських установ. Ті ж вітчизняні банки, які почали ураховувати соціально-екологічні аспекти у своїй діяльності, застосовують «реагуючий» підхід до корпоративної соціальної відповідальності, коли фінансовий інститут, забезпечуючи певні вигоди для зацікавлених сторін, сам при цьому зазнає втрат. Корпоративна соціальна відповідальність вітчизняними банками переважно неправомірно звужується до благодійництва та спонсорства. Більшість банків, що декларують соціально-екологічну орієнтацію у своєму розвитку, є інформаційно закритими, непрозорими: не розміщують інформації про корпоративну соціальну відповідальність у своїх звітах, на офіційних сайтах, не публікують

⁸ Офіційний сайт ПАТ „РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ” // <http://www.aval.ua/> Офіційний сайт ПАТ „ОТП БАНК” // www.otpbank.com.ua Офіційний сайт Асоціації українських банків // http://aub.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=2571&menu=104&Itemid=112 Офіційний сайт ПАТ КБ „ПРИВАТБАНК” // http://www.privatbank.ua/html/d2_4_9r.html Офіційний сайт ПАТ „УКРЕКСІМБАНК” // <http://www.eximb.com/ukr/personal/> Офіційний сайт ВАТ "Ощадбанк" <http://www.oshadnybank.com/ua/about/index.html.php> Офіційний сайт ПАТ „УКРСИББАНК” <http://www.ukrsibbank.com/ru/pid926/aboutus.html> Офіційний сайт ПАТ „УКРСОЦБАНК” // <http://www.usb.com.ua/> Офіційний сайт ПАТ „ВТБ БАНК” // <http://vtb.com.ua/> Офіційний сайт ПАТ „АЛЬФА-БАНК” // <http://www.alfabank.com.ua/> Офіційний сайт ВАТ „Надра” // <http://www.nadra.com.ua/rus/magazine>

спеціалізовані звіти зі сталого розвитку (з 10 досліджених банків лише 1 банк (НАДРА) за 2007-2008 опублікував повноцінні звіти зі сталого розвитку українською мовою та відкрив його широкому загалу на своєму офіційному сайті; 3 банки створили на своїх сайтах окремі спеціалізовані розділи, присвячені соціальним проблемам; 4 банки розкрили інформацію про соціальну та екологічну відповідальність у річних звітах). Позитивною тенденцією в Україні все ж є те, що банки поступово починають більше уваги приділяти соціально-екологічним проблемам – здійснюються перші кроки до впровадження в Україні міжнародних стандартів соціальної та екологічної відповідальності фінансових інститутів, серед яких Глобальний договір ООН, Глобальна ініціатива зі звітності (Однак, незважаючи на те, що більшість крупних банків здійснюють проектне фінансування або планують у подальшому включати його до портфелів своїх активів, жоден з українських банків не приєднався до ПЕ).

3) нині жоден з діючих міжнародних стандартів екологічної та соціальної відповідальності фінансових організацій не охоплює весь фінансовий ринок, а лише деякі його сегменти (наприклад, ПЕ стосуються виключно проектного фінансування; Принципи відповідальних інвестицій ООН - портфельних інвестицій інституційних інвесторів). Відповідно існуючі соціальні та екологічні стандарти та інші регулюючі механізми потребують уніфікації на міжнародному рівні, що спростить процес підготовки клієнтами та процедуру фінансування банками інвестиційних проектів;

4) ПЕ, як і більшість існуючих стандартів соціально-екологічної відповідальності, не містять дієвих механізмів контролю за фінансовими організаціями, що приєдналися до них. Так, практично єдиним інструментом впливу організації EPRF на банки, що порушують Принципи екватора є виключення таких банків з організації.

5) у липні 2006 р. у відповідь на зміни, що відбуваються у міжнародній та національній економіках, була прийнята нова редакція ПЕ. Але такі зміни мали неоднозначний вплив на соціально-екологічну складову суспільного життя. Об'єктом критики оновлених ПЕ є їх лояльність, орієнтація на захист

прав кредиторів та позичальників. Наприклад у сучасній редакції ПЕ істотно знизилася роль місцевого населення у схваленні інвестиційних проектів. Так, громадські організації раніше мали право дати згоду або відмову у згоді на реалізацію проекту, тоді як у нинішній редакції визначено право громадських організації висловитися по проект у формі „незалежного попереднього обґрунтованого консультування”. Власне цим обмежуються права населення вирішувати долю проекту⁹.

Іншим прикладом неточності та неконкретності є зазначений у принципі 10 (звітність EPFI) механізм розкриття інформації. Зокрема, у принципах сказано, що „кожна організація, яка приймає ПЕ, зобов’язується не рідше 1 разу на рік публічно звітуватися про процедури та досвід реалізації ПЕ”, однак зазначається, що це має відбуватися „з урахуванням відповідних міркувань щодо конфіденційності”. ПЕ конкретизують, що така звітність має принаймні містити інформацію про кількість та категорії угод, які реалізуються фінансовою установою. На практиці ж визначити межі такої конфіденційності надзвичайно важко, що призводить до приховування інформації про реалізовані проекти їх учасниками. Зазначені публічні звіти банки зобов’язані розміщувати на офіційному сайті EPFI, однак, фактично не всі організації-члени EPFI такі звіти на цьому сайті розмістили (за даними сайту станом на 01.07.2010р.).

б) фінансові інститути, надаючи фінансування, не завжди швидко та об’єктивно здатні вирішувати економічні, екологічні та соціальні проблеми, у ситуації, коли позичальник проекту не виконує ПЕ. Навіть такі могутні „провідники сталого розвитку” як Група світового банку, Азіатський банк розвитку, Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк, що вважають сталий розвиток місією своєї діяльності, не завжди на практиці дотримуються задекларованих принципів соціальної відповідальності, а їх дії піддаються серйозній критиці з боку міжнародних „зелених” організацій. Одна з десяти провідних „зелених” організацій світу (Green 10) – CEE Bankwatch Network (міжнародна неурядова організація, що об’єднує ряд громадських організацій Центральної та Східної Європи, країн

⁹Бауэ . Инвестирование для устойчивого развития // Россия в окружающем мире: 2008 г. – Вып.11.// www.rus-stat.ru

СНГ) – наводить десятки прикладів бездіяльності, неефективності діяльності міжнародних фінансових інститутів, органів влади, їх безвідповідального відношення до негативних соціальних та екологічних наслідків під час підготовки, реалізації, фінансування проектів у різних галузях економіки та різних країнах світу.¹⁰ Наприклад, щодо програм кредитування економіки ЄБРР за посередництвом фінансових інститутів CEE Bankwatch Network зазначає, що відбувається фінансування соціально неприпустимих проектів, не розкриваються інформація про бенефіціаріїв кредитованих фінансовими інститутами проектів, відсутня інформація щодо того, чи досягає ЄБРР поставлених завдань сталого розвитку за допомогою таких кредитів.¹¹

7) У ряді випадків позиція державних органів, непослідовність їх дій можуть заважати подальшому розвитку фінансування на засадах сталого розвитку. Так, у грудні 2005 р. казначейство Великобританії неочікувано прийняло рішення щодо відміни встановленого у 2005 р. „Операційного огляду”, який зобов’язував компанії розкривати інформацію про екологічні та соціальні показники їх діяльності, тоді як Міністерство торгівлі та промисловості цієї країни декілька років у тісній взаємодії з представниками бізнесу та громадськості розробляло механізм розкриття цієї інформації. У США склалася інша проблемна ситуація, коли робоча група соціальних інвесторів „Corporate Sunshine Working Group” з 1998р. вела боротьбу з Комісією по цінним паперам та біржам, намагаючись вмовити комісію забезпечити виконання американськими компаніями нормативного акту, згідно з яким компанії зобов’язувалися розкривати свої дані про потенційні наслідки екологічних та соціальних ризиків (на практиці це розпорядження компаніями не виконувалося). Лише у 2006-2007 рр, коли справу почали розглядати прокуратура та судові органи, почалися позитивні зрушення у вирішенні проблеми на користь соціальних інвесторів та природоохоронних організацій.¹²

Відсутність стабільності у соціально-екологічній сфері характерна і для державної політики України, що стає зрозумілим міжнародній спільноті. У

¹⁰ CEE Bankwatch Network // <http://russian.bankwatch.org/>

¹¹ Финансовые посредники: Используются ли большие суммы для социальной пользы и пользы окружающей среде? (25 июня 2010) // CEE Bankwatch Network // <http://russian.bankwatch.org/ewsroom/documents.shtml?x=2235252>

¹² Бауэ. Инвестирование для устойчивого развития // Россия в окружающем мире: 2008 г. – Вып.11.// www.rus-sttat.ru С. 204.

2009 р. Україна в Копенгагені на переговорах ООН з питань боротьби зі зміною клімату отримала перше та одночасно третє місце в двох номінаціях нагороди „Динозавр дня”, яку вручають тим країнам, що найгірше виявили себе у ході переговорів. Перше місце Україна отримала за найгірші результати у зниженні рівня викидів вуглекислого газу, хоча експерти вважають що у напрямі підвищення енергоефективності Україна має величезний потенціал. Третє місце у номінації Україна отримала за відмову розкрити інформацію про використання 300 млн.євро отриманих від продажу квот на викиди парникових газів згідно з Кіотським протоколом. Отримані кошти, відповідно до Кіотського протоколу, мали бути направлені на розвиток відновлюваних джерел енергії та підвищення енергоефективності. Отже, на державному рівні Україна відмовилася виконувати підписані нею зобов'язання міжнародної угоди, незважаючи на вимоги міжнародних організацій та подання останніми позову до суду.¹³ Такі дії органів влади та міжнародних фінансових організацій не сприяють подальшому розвитку соціальної та екологічної відповідальності серед фінансових інститутів, відсуваючи перехід до концепції сталого розвитку у невизначене майбутнє.

8) передбачуване ПЕ проведення консультацій з групами населення, яких торкається проект, є надзвичайно складним, суперечливим процесом, який суттєво збільшує строки підготовки проекту, а задовольнити критичні, іноді суперечливі зауваження усіх представників громадських організацій на практиці надзвичайно важко, особливо ураховуючи, що кожен проект крім соціальної та екологічної ефективності має бути ще й економічно ефективним. Схожі проблеми виникли під час розробки проекту будівництва сміттєспалювального заводу в Кракові (Польща), коли за результатами громадських обговорень відхилено вже третій варіант проекту за результатами обговорення звіту про проведення оцінки на навколишнє середовище (всього розробляється 12 альтернативних варіантів реалізації цієї ідеї). З одного боку будівництво заводу має на меті вирішення важливого соціального завдання по утилізації відходів міста, а з іншого боку, істотною проблемою є мінімізація

¹³ Група Standard Bank приймає «Принципи Экватора» в области проектного финансирования // ИА "Банкир.Ру"// <http://bankir.ru/news/article/1611989>

негативного впливу заводу на навколишнє середовище (запропоноване місце будівництва знаходиться на близькій відстані від житлових будинків, не вирішеною залишається питання утилізації відходів самого заводу).¹⁴

Висновки. За результатами здійсненого дослідження ролі ПЕ у забезпеченні соціальної відповідальності фінансових інститутів можемо зробити такі висновки:

- на світовому фінансовому ринку склалася позитивна тенденція зростання уваги фінансових інститутів до концепції сталого розвитку, що знаходить свій прояв у впровадженні у свою діяльність провідними фінансовими інститутами міжнародних стандартів корпоративної соціальної та екологічної відповідальності, серед яких ПЕ, які регулюють функціонування міжнародного та національних ринків проектного фінансування;

- існують негативні явища, зокрема, відсутність дієвих механізмів контролю за дотримання стандартів екологічної та соціальної відповідальності, непослідовність, неефективність дій державних органів та міжнародних фінансових інститутів, які заважають ефективному функціонуванню механізмів ПЕ на світовому та національних фінансових ринках. Подолання на національному та міжнародному рівня зазначених негативних явищ посилюватиме дієвість ПЕ у забезпеченні соціальної відповідальності фінансових інститутів та підприємств, що залучають проектне фінансування для реалізації своїх інвестиційних проектів.

Література

1. Бауэ Б. Инвестирование для устойчивого развития [Электронный ресурс] // Россия в окружающем мире: 2008 г. – Вип.11. – Режим доступа: www.rus-sttat.ru

2. Группа Standard Bank принимает «Принципы Экватора» в области проектного финансирования [Электронный ресурс] // ИА "Банкир.Ру". – Режим доступа: <http://bankir.ru/news/article/1611989>

3. Лещинская К. Л. Устойчивое развитие компаний финансового сектора [Электронный ресурс] //Официальный сайт ОАО «МДМ Банк», Россия. - 22.10.2008. – Режим доступа: <http://pda.mdmbank.ru/articles/42571/news-material>

4. Пашек О., Ставчук И. На саммите в Копенгагене Украине присудили звание «Динозавр дня» за махинации с квотами на выбросы углекислого газа //

¹⁴ Эксперты Бенквоч утверждают: проекту строительства мусоросжигательного завода в Кракове можно найти более безопасные альтернативы // CEE Bankwatch Network, Polish Green Network (PGN) // <http://russian.bankwatch.org/newsroom/releases.shtml?x=2208386> (7 декабря 2009)

Пресс-релизы //CEE Bankwatch Network. – Режим доступа: <http://russian.bankwatch.org/newsroom/releases.shtml?x=2210004>

5. Офіційний сайт Асоціації українських банків [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://aub.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=2571&menu=104&Itemid=112

6. Офіційні сайти українських банків (ПАТ „РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ” //<http://www.aval.ua/>; ПАТ “ОТП БАНК”//www.otpbank.com.ua; ПАТ КБ „ПРИВАТБАНК”//http://www.privatbank.ua/html/d2_4_9r.html; ПАТ „УКРЕКСІМБАНК” // <http://www.eximb.com/ukr/personal/>; ПАТ "Ощадбанк"//<http://www.oschadnybank.com.ua/about/index.html.php>; ПАТ „УКРСИББАНК”//<http://www.ukrsibbank.com/ru/pid926/aboutus.html>; ПАТ „УКРСОЦБАНК”//<http://www.usb.com.ua/>; ПАТ „ВТБ БАНК”//<http://vtb.com.ua/>; ПАТ „АЛЬФА-БАНК”//<http://www.alfabank.com.ua/>; ПАТ „Надра” // <http://www.nadra.com.ua/rus/magazine>).

7. Принципы экватора. Июль 2006 г. [Электронный ресурс] // ERFI. – Режим доступа: www.equator-principles.com

8. Финансовые посредники: Используются ли большие суммы для социальной пользы и пользы окружающей среде? (25 июня 2010) [Электронный ресурс] // CEE Bankwatch Network.. – Режим доступа: <http://russian.bankwatch.org/newsroom/documents.shtml?x=2235252>

9. Чистая выгода для России: преимущества ответственного финансирования. Доклад Программы по экологизации рынков и инвестиций WWF /Под ред. И. Герасимчук, К. Илюмжиновой и А. Шорна. – Москва – Франкфурт-на-Майне – Йоханнесбург: – WWF, 2010. – 133 с. // http://www.wwf.ru/data/policy/pure_profit_rus_for_web.pdf

10. Эксперты Бенквоч утверждают: проекту строительства мусоросжигательного завода в Кракове можно найти более безопасные альтернативы. 7 декабря 2009. [Электронный ресурс] // CEE Bankwatch Network, Polish Green Network (PGN). – Режим доступа: <http://russian.bankwatch.org/newsroom/releases.shtml?x=2208386>

11. Ясинский В.А., Мироненков А.П. Международные подходы к интегрированию экологических стандартов в инвестиционную политику финансовых институтов // Евразийская экономическая интеграция. – 2009. – №3(4). – С.95 -109.

12. CEE Bankwatch Network [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://russian.bankwatch.org/>